Moviment Azzjoni Soċjali
(M.A.S.)

(VO 2025)
15, Triq Zekka,
Il-Belt Valletta VLT 1512
info@mas-malta.eu

1. INTRODUZZJONI DWAR IL-M.A.S.

Il-Moviment Azzjoni Soċjali (M.A.S.) ilu mwaqqaf mill-1955 u huwa ispirat mid-duttrina soċjali Kattolika, bi prospettiva patrijottika u favur il-ġustizzja soċjali skond it-tradizzjoni Kattolika u t-tradizzjoni tal-M.A.S. stess, u dan speċjalment *"għall-elevament kulturali, ekonomiku, soċjali u morali tan-nazzjon, u b'mod partikolari tal-ħaddiema u dawk l-aktar umli u fil-bżonn."* Għal aktar informazzjoni wieħed jista' jsib l-istatut tal-moviment fuq www.mas-malta.eu, fis-sezzjoni Informazzjoni, u partikolarment l-artikoli 3 u 4 dwar in-natura u l-missjoni tagħna.

F'riforma importanti tal-istatut li seħħet mill-2022 'il quddiem, il-valuri u prinċipji tal-M.A.S. inżammu integri skond it-tradizzjoni tiegħu u in linea mal-istess ġiet osservata dik li llum tidher realtà għal kulħadd, cioè (art. 4.2):

> *"Fis-seklu wieħed u għoxrin wara Kristu, il-Moviment Azzjoni Soċjali huwa avvers għall-prekarjat mifrux, l-ispekulazzjoni tas-sold faċli, l-ekonomija minfuħa msejjsa fuq l-ispekulazzjoni u t-tkabbir artifiċjali f'kull qasam u mhux lanqas f'dak tal-popolazzjoni tal-gżejjer lil hinn minn kull kejl prudenti ta' sostenibbiltà fit-tul. Dan kollu jinbet minn ethos materjalistiku li progressivament javvanza kwantitattivament u kwalitattivament u dejjem qiegħed iwassal għad-degrad kulturali, soċjali u ambjentali li jgħakkes l-progress ġenwin tal-komunità Maltija."*

2. IL-MALTI?

Ilment preliminari partikolari tal-M.A.S. huwa li dwar xi ħaġa daqshekk importanti għall-futur tan-nazzjon Malti u l-Istat jagħżel li d-dokument li jniedi l-proposta politika għall-konsultazzjoni pubblika huwa bl-Ingliż biss. Fl-istess waqt il-Gvern ilissen *buzzwords* bħal *"integration"* li jinvolvu l-għarfien tal-Malti mill-barranin li l-Istat jippermetti fostna.

Almenu, aħna ma rnexxilniex insibu d-dokument bil-Malti. Id-dokument jismu *Labour Migration Policy*, se nsejħulu Politika dwar il-Migrazzjoni tax-Xogħol, jew ir-"rapport".

3. L-IXPRUN TA' DIN IL-POLITIKA DWAR IL-MIGRAZZJONI TAX-XOGĦOL

Dil-proposta politika mhi ġejja minn imkien ieħor ħlief l-għadab ġustifikatissimu tal-Maltin f'pajjiżhom u l-volontà nazzjonali li ma nibqgħux sejrin fuq rotta fejn f'art missirijietna hawn aktar barranin f'livelli li jwassluna li ma nħossuniex ngħixu f'ambjent soċjokulturali Malti, kif għandna l-għola dritt bħala Maltin, bla ħsara għad-drittijiet fundamentali ġenwini ta' kull bniedem.

F'dar-rapport, li huwa ġeneralment pożittiv, tidher volontà politika timida li l-interessi tat-tornakont ta' wħud, hux Maltin jew barranin, ma jibqgħux jiddettaw il-linja fir-Repubblika ta' Malta. Id-direzzjoni inizzjali

u impliċita hija tajba, u rridu naraw li minn tajba trid issir pożittiva fis-sens li jittieħdu deċiżjonijiet, anke iebsa, biex tingħata verament effett flok nispiċċaw b'ingann għal skopijiet elettorali.

Fir-rapport tidher issir distinzjoni bejn il-Maltin u l-potenzjal ekonomiku ta' Malta. Wieħed jista' jgħid li d-distinzjoni lanqas biss għandha ssir, iżda jekk issir ikun biss għal raġunijiet tekniċi, u jekk hekk issir dak il-potenzjal ekonomiku m'għandux jibqa' jitħalla jieħu s-sopravvent fuq il-Maltin. L-ewwel in-nazzjon Malti, li jgħix f'Malta li tidher, tkun u tinħass Maltija fuq kollox, bl-ekonomija sservih u mhux bil-kontra kif sirna, u kif sirna hija r-raġuni għal din il-proposta governattiva għal *Labour Migration Policy*.

Il-M.A.S. iqis pożittivament l-idea ideali wara din il-proposta, jew objettiv fit-tul, tal-Gvern: jiġifieri l-bidla ekonomika minn ekonomija dipendenti fuq ir-riżorsi umani għal waħda ffukata fuq is-snajja, il-preparazzjoni teknika u professjonali. Din hija tajba fiċ-ċirkostanzi.

4. KUNTEST

Il-kuntest għall-kummenti tagħna dwar ir-rakkomandazzjonijiet proprja tal-Gvern huma l-missjoni tagħna f'1 hawn fuq, u li ġej.

I. TERZ TAL-ĦADDIEMA HUMA BARRANIN

Fl-introduzzjoni r-rapport jitlaq mid-dikjarazzjoni li terz tal-ħaddiema reġistrati f'Malta huma barranin. S'hemmhekk ma jingħadx minn fejn però, u hemm differenza netta bejn ħaddiema mill-UE u oħrajn li mhux, għal diversi raġunijiet. Nemmnu fondamentalment li għad-deċiżjonijiet u pjanar politiku serju hemm bżonn li ssir distinzjoni netta bejn ħaddiema mill-UE u mill-Ewropa in ġenerali, u dan bla ħsara għad-dinjità fundamentali ta' kull ħaddiem u ġeneralment għal trattament kemm jista' jkun ugwali[1] bejn il-ħaddiema f'sitwazzjonijiet ugwali.

II. PROGRESS GĦALL-MALTIN, KWAŻI RAZZISTA? FLOK INTEJBU D-DINJITÀ TAX-XOGĦOL, NIMPORTAW MIN LEST JAGĦMLU GĦAL ANQAS

Il-M.A.S. jesprimi tħassib għall-idea miġjuba fir-rapport li l-migrazzjoni ekonomika mill-2013 'l hawn, kif riportat fir-rapport stess, wasslet sabiex aktar ħaddiema Maltin javvanzaw għal xogħlijiet ta' kwalità għola. Din insidjuża. X'jiġifieri, li għal xogħlijiet ta' kwalità aktar baxxa importajna l-barrani flok rajna li l-kundizzjonijiet tax-xogħol jitjiebu għal kulħadd? Minn fejn importajna l-barrani u b'liema kundizzjonijiet (ta' sfruttament?) għal dawn il-ħaddiema fostna? Aktar 'il quddiem inpoġġu f'kuntest aħjar dan it-tħassib minn dak li jirriżulta fir-rapport innifsu u li jirriżulta mill-ħajja f'Malta.

III. IL-PRINĊIPAL JIRRENJA

Mir-rapport innifsu jingħad ċar u tond li l-migrazzjoni ekonomika hija mmexxija mill-prinċipali (min iħaddem), u dawn naturalment jaraw l-interess ekonomiku tagħhom u mhux tan-nazzjon. L-Istat, bid-direzzjoni tal-Gvern, għandu jara li l-interess nazzjonali jiddomina anke jekk ma jindaħalx fejn m'hemmx bżonn u f'sitwazzjonijiet ideali għandu joqgħod lura immens. Però, issa l-bżonn huwa ċar, il-mano libera mħollija lill-

---

[1] Jekk wieħed jidħol fid-dettall, lil hinn minn dik li saret *buzzword* oħra ideoloġika bħal "ugwaljanza", ħaddiem Malti, ħaddiem Ewropew u ħaddiem mhux Ewropew f'Malta huma ugwali fi drittijiet f'ħafna każijiet, u mhux f'oħrajn importanti li fihom id-diskriminazzjoni tista' tkun ġustifikata. Eż. ħaddiem mill-UE ma għandux ikun piż fuq is-sistemi tal-assistenza soċjali ta' Malta, u dan skond il-liġi tal-UE. Ħaddiema minn barra l-UE spiss għandhom iħallsu għall-użu tas-sistema tas-saħħa pubblika tant li sena wara sena jitħallu kontijiet b'lura minn barranin minn barra l-UE. Dan diskriminatorju, iżda ġust.

operaturi ekonomiċi tattakka l-għixien Malti tan-nazzjon Malti. Din il-*Labour Migration Policy* hija risposta għal karba popolari dejjem tikber għal dan, u żgur mhux tal-prinċipali u l-operaturi ekonomiċi li tħallew jirrenjaw u jiddettaw il-linja lill-Istat.

IV. PRINĊIPJU MORALI U LEGALI – IL-MALTIN JONQSU FL-EWROPEITÀ MIXTIEQA FIX-XOGĦOL

Ir-rapport stess jgħid ċar u tond dak li huwa prinċipju morali u obbligu skond il-liġi li x-xogħolijiet l-ewwel jiġi offerti lil Maltin u ċittadini tal-UE li jkunu qegħdin ifittxu x-xogħol. Iżda, ġeneralment l-offerta li ssirilhom mhix tajba, u l-prinċipali tħallew iduru ma' dak l-obbligu u jimpjegaw nies b'pagi li għal Ewropew huma baxxi. Kif tista' tiġbed ħaddiema mill-UE jekk tħallas pagi tajbin biss għal oħrajn minn pajjiżi terzi b'livelli ta' pagi ferm aktar baxxi?

Skond ir-rapport, mix-xogħlijiet ġodda li nħolqu mill-2013 'l hawn, 30,000 marru għal ċittadini Maltin (*"Maltese nationals"*, però lkoll nafu li hawn ħafna barranin "naturalizzati Maltin" għar-Repubblika ta' Malta). L-anqas li marru għal ċittadini tal-UE, filwaqt li aktar mid-doppju li marru għal ċittadini Maltin marru għall-barranin mhux mill-UE. Din sinifikattiva immens, għalfejn? **Malta m'għandux ikollha provvista tax-xogħol limitata għal Malta, mhux meta dħalna fl-UE fl-2004.**

Is-suq tax-xogħol tagħna suppost ikopri l-ħaddiema kollha tal-UE, u minn hemm għandhom jiġu l-ħaddiema li Malta għandha bżonn. L-Istat kellu jara li jiddirezzjona l-ekonomija Maltija lejn dak, mill-2004 'l hawn, aħseb u ara mill-2013. Minflok, il-Gvernijiet, in gran parti servi tal-kapitalist u s'issa b'arranġamenti soċjali biex ikampa kulħadd, ġabu 67,000 ħaddiema minn barra l-UE li fil-kważi totalità tal-każi minn postijiet li fihom il-pagi skwallidi, għax il-Gvernijiet sa issa ma kinux kapaċi jaraw li l-pagi u kundizzjonijiet tax-xogħol Maltin jitilgħu għall-għola livelli tal-UE għal kull settur lavorattiv.

Mill-UE ma jiġux, jew ftit li xejn, għax fis-setturi kollha l-pagi u kundizzjonijiet tax-xogħol f'Malta ma jikkompetux għall-ħaddiem tas-sengħa, kapaċi u professjonali Ewropew. Dan jixhdu r-rapport innifsu, tant li jsostni li minn l-UE l-ħaddiema Ewropej okkupaw xogħlijiet speċjalizzati, b'kundizzjonijiet deċenti u mhux fjakki. Minflok rajna li l-linja ekonomika ġenerali kienet li għas-setturi kollha nieħdu mis-suq tax-xogħol tal-UE għaddejna biex inġibu ħaddiema spiss ta' kwalità baxxa minn pajjiżi terzi biex jagħmlu xogħlijiet li "l-Maltin ma jridux jagħmlu" jew li "m'hawnx Maltin biex jagħmluhom". Dan kollu b'għażliet politiċi u ekonomiċi konxji u għat-tornakont fl-immedjat, sa xiber imnieħer il-kapitalist opportunist li ma jarax lil hinn għas-sostenibbiltà u l-għixien nazzjonali tal-Maltin f'Malta. Essenzjalment, dik kienet il-politika tal-Gvern taħt il-miraklu ekonomiku mill-2013 'l hawn. Miraklu ekonomiku mhux għan-nazzjon Malti, iżda tal-istatistika u l-ġid dejjem aktar ikkonċentrat f'anqas idejn, b'ħafna Maltin jieħdu ftit ċejċa u spiss bil-flejjes ġenerati mix-xogħol barrani f'Malta jitilqu minn Malta. **Issa wieħed japprezza li l-Gvern qed jifhem li dik l-opra ma tistax tkompli indefinittivament. Il-Ministru qalilna wkoll li l-Gvern qiegħed jisma' (lill-poplu?), u hekk għandu jagħmel u aħna għandna nitkellmu b'leħen sod Malti. Jekk ma nagħmlux hekk jgħidulna li ma tkellimniex, u kollox kien ward u żahar għalina.**

V. PROGRESSI TAJBIN IŻDA DEKONTESTWALIZZATI U LI JIŻVIJAW MIS-SEWWA

Ir-rapport jgħidilna wkoll li l-paga f'Malta għoliet aktar minn kemm għoliet fil-kumplament tal-UE. Inċapċpu jew nistaqsu?

Nistaqsu minn fejn telqu l-pagi Maltin u dawk f'ħafna stati tal-UE li għandna nħarsu lejnhom għall-progress ekonomiku tagħna?

Malta daħlet fl-UE flimkien ma' ħafna stati tal-Ewropa ta' Lvant li kienu għadhom ħerġin minn realtajiet Kommunisti. L-aħħarin kellhom pagi u kundizzjonijiet tax-xogħol aktar baxxi minn Malta u b'riżultat ta' dan huma niżlu sew il-medja tal-UE. Iżda, Malta kellha u għandha taspira għal-livelli tal-allura Ewropa tal-Punent, li ġeneralment għadhom fil-quċċata fl-UE f'dar-rigward. Malta 'l hemmhekk kienet tħares, Malta 'l hemmhekk għandna tħares.

Ir-realtà tat-tkabbir tal-UE fl-2004 llum tagħtina Malta nofs triq fl-UE fis-salarju medju annwali, però b'xi €8,000 anqas mill-medja tal-UE wkoll. Però, li Malta kellha tidħol fl-UE waħeda lura fl-2004, ir-realtà statistika u ekonomika ta' Malta kienet tidher ferm aktar agħar u ma kienx ikun hemm wisq biex tiftaħar.

U dan ma jqisx ir-realtà soċjoekonomika Maltija li fiha l-proprjetà immobbli bilkemm tista' tinxtara minn Maltin, speċjalment koppji żgħażagħ li għandhom ifittxu li jkattru familji Maltin, u lanqas iqis il-prezzijiet ta' ħafna prodotti ta' neċessità għal ħajja deċenti u verament progressiva. Li dan ma kienx biżżejjed, l-istess dokument governattiv jurina wkoll li mill-2021 'l hawn filwaqt li r-rata ta' żjieda fil-pagi baqgħet togħla ġeneralment fl-UE, f'Malta bdiet tonqos.

VI. KOSTRUZZJONI, AGRIKOLTURA U SAJD

Skond ir-rapport is-setturi tal-kostruzzjoni u dawk tal-agrikoltura u s-sajd raw l-anqas żidiet fil-pagi f'Malta. L-aħħar żewġ setturi mhux nieqsa minn ħaddiema barranin, u kulħadd jara min qiegħed jaħdem l-aktar fl-industrija tal-kostruzzjoni daż-żmien.

L-agrikoltura u s-sajd spiss setturi li x-xogħol fihom mill-Maltin ma ġiex valorizzat kif jixraq, spiss ħabba fatturi komplessi inkluż nuqqas' ta' protezzjoniżmu u s-suq ħieles li ġabet l-UE, li jirrendi l-kompetittività prekarja għall-produtturi Maltin. Dan f'kuntest fejn anke jekk jilħqu l-massimu tal-produzzjoni tagħhom, għall-popolazzjoni li hawn Malta l-importazzjoni alimentari tibqa' kif dejjem kienet neċessità storika, demografika u ekonomika.

Mill-banda l-oħra, l-industrija tal-kostruzzjoni, li l-ispekulazzjoni fiha laqat ferm ħażin lis-settur tal-agrikoltura wkoll, qajla għandhom bżonn kummenti. **Din l-industrija vampir sostnut mill-barrani, vampir fuq in-nazzjon u l-ambjent tagħna.** Vampir oħxon, jifga fid-demm tal-ispekulazzjoni, ma jarax li se jifqa' l-ambjent soċjali, kulturali u naturali li messu jaħdem f'armonija miegħu. **Il-M.A.S. mhux se jikkontempla l-mantra ingannevoli dwar kemm gawdew Maltin minn din. Mhux vera gawdew IL-MALTIN bħala tali. Gawdew ċertu nies. Dawn ma gawdewx għax Maltin, gawdew għax raw sa xiber imneħirhom, forsi sa ta' familthom l-aktar, a skapitu tal-Maltin bħala tali, bħala nazzjon organikament kommunitarju u mhux massa ta' opportunisti individwalisti. Ir-risposti politiċi għandhom ikunu risposti Maltin, mhux risposti għal min in-nazzjon jgħaddi minn fuqu għal butu.**

VII. DEMOGRAFIJA NAZZJONALI

Naqraw lill-Prim Ministru stess fir-rapport u nibdew bil-problema fondamentali tkun ir-rata tal-fertilità tal-Maltin. Din impoġġija fi kliem ieħor, cioè l-età medja tal-Maltin dejjem togħla. Din l-għajn tal-problemi li għandna naffrontaw bħala nazzjon, din hija il-problema epokali u l-vera għajn ta' din id-diskussjoni stess.

VIII. KLIEM IL-PRIM MINISTRU

Fi kliem il-Prim Ministru nsibu żewġ punti tajbin u kondiviżibbli, (i) li l-ħaddiema barranin jitħaddmu biss minn prinċipali tajbin. Issa wieħed irid jara xi tfisser li tkun prinċipal tajjeb; u (ii) li b'dil-politika l-Gvern qiegħed jgħid li l-migrazzjoni ekonomika (jew tax-xogħol) għandha tkun u se tkun fermament f'idejn l-awtoritajiet.

Fiċ-ċirkostanzi partikolari ta' Malta, (i) għassa u fermezza fuq tal-ewwel; u (ii) hekk għandu jkun, l-iStat fejn tidħol il-preżenza barranija fostna dejjem għandu jkollu l-awtoritajiet fermament fil-kontroll. Il-liberalità żejda fl-ingaġġ ta' ħaddiema barranin hija ta' ħsara għan-nazzjon bħala tali, u kif għidna waslitna għal dil-proposta politika. Bla dubbju, li kieku kien hemm prudenza u aktar pjanar fit-tul snin ilu, ma konniex inkunu hawn, mogħmijin bir-rgħiba u n-nazzjon jintesa u jiġi trattat qisu xejn ma hu. Irridu li l-ekonomija sservi n-nazzjon Malti, mhux in-nazzjon soġġett għall-ekonomija.

IX. KLIEM IL- MINISTRU

Il-Ministru jgħidilna li bħala Gvern Malti dejjem fil-kontroll u jiddeċiedi fl-interessi taċ-ċittadini min jgħix f'pajjiżna, u skond liema ċirkostanzi. Jgħidilna li dan għall-protezzjoni tal-ħaddiema Maltin, il-kontribwenti fiskali u l-ambjent prezzjuż. Tajjeb wisq, però mhux dejjem hekk kellu jkun? Dar-rapport u kliem il-Ministru ammissjoni li nqassna lilna nfusna tul is-snin, u żgur li kulħadd responsabbli li ħallejna dis-sitwazzjoni toktor taħt xi illużjoni ta' xi l-aqwa żmien, epoka tad-deheb fażulla. Mhux anqas responsabbli l-Gvern, li issa jrid jirranġa.

Il-Ministru jidher jagħtina prinċipji ċari biex ninterpretaw il-viżjoni governattiva. Fost l-oħrajn, li kontra "free-for-all". X'jiġifieri, kellna u għandna "free-for-all" fir-rispett ta' min jista' jimpjega lil min? Forsi s-suq liberalkapitalista wriena kemm hu perikoluż u, jew antipatku għan-nazzjon? Għandna wkoll il-waqfien tal-isfruttar u l-protezzjoni tad-drittijiet ta' kull ħaddiem. Ma kellniex bżonn *"Labour Migration Policy"* għal dan il-għan. Wieħed ried japplika l-liġijiet eżistenti b'mod ġust u jinforzahom b'mod li ma jħallix indulġenza lill-prinċipali bla skrupli.

Il-bidla fir-rotta tajba immens, bħala Kristjani fil-M.A.S. nilqgħu r-redenzjoni u ninkorraġuha dejjem. Aħjar tard milli qatt.

Kif jikteb il-Ministru, din hija waħda mill-aktar kwistjonijiet urġenti li l-pajjiż qiegħed jaffaċċa (magħquda, anzi in gran parti kawżata mid-demografija nazzjonali u r-rata ta' natalità). Kif kitbilna l-Ministru, aħna se ngħidulu dak li naħsbu għar-rakkomandazzjonijiet proposti, wara li nikkummentaw dwar il-prinċipji li jiggwidaw ir-rakkomandazzjonijiet.

PRINĊIPJI GWIDA TAL-POLITIKA DWAR IL-MIGRAZZJONI TAX-XOGĦOL:

1. L-EWWEL PRINĊIPJU: **Dan dwar iż-żamma fit-tul tal-ħaddiema barranin.**

   Sinċerament il-M.A.S. iħoss li ċertu diskorsi u r-rakkomandazzjonijiet effettivi jippuntaw lejn direzzjoni opposta għal dan il-prinċipju. Jista' jkun hemm ċertu kontradizzjonijiet, li wieħed biex jikkummenta sew dwarhom ma jistax jara biss il-proposta fuq il-karta iżda għandu jara l-applikazzjoni prattika u politika b'mod olistiku. Applikazzjoni li ovvjament għadha ma seħħitx.

   Il-M.A.S. jinnota li r-rapport jimplika l-bżonn ta' tnaqqis tad-dipendenza fuq il-ħaddiema barranin, partikolarment dawk mingħajr snajja jew professjonijiet partikolari li spiss jiġu sfruttati għal żmien qasir, u mibdula b'oħrajn bħalhom, mill-prinċipal li jimpjega. Il-M.A.S. flimkien mal-Gvern, iqis dan ħażin. Taħt dan il-prinċipju fil-fatt il-Gvern jenfasizza l-*"high turnover"* ta' ħaddiema barranin u jissuġġerixxi li jopponih biż-żamma tal-istess ħaddiema mill-prinċipali.

   Iżda, ġeneralment ir-rapport jindika li l-vera premessa bażika tiegħu hija li għandha titnaqqas il-popolazzjoni barranija f'Malta. Il hemm jimmira d-diskors politiku f'dan ir-rapport u anke ħafna rakkomandazzjonijiet proposti fih. Kliem dwar żamma u integrazzjoni tal-ħaddiema barranin huma *castelli in aria* għalissa, għax wieħed irid jara aħjar aktar 'il quddiem biex ikun jista' jfaħħar, jikkritika kostruttivament u jekk bżonn għal Malta jopponi wkoll.

   Bla dubbju, jekk il-popolazzjoni barranija tonqos drastikament, allura jekk naraw li nżommu aktar fostna ħaddiema barranin b'xogħol ta' kwalità u verament essenzjali (għan-nazzjon, mhux għal xi kapitalist partikolari), iż-żamma tagħhom tista' tkun tajba.

   Però l-M.A.S. isostni li jekk il-politika timmilita għal titjib ġenerali tal-kundizzjonijiet tax-xogħol u timbotta lill-operaturi ekonomiċi b'mod li jkollhom itejbuhom biex joperaw, mela allura dan il-kliem dwar żamma u "integrazzjoni" huwa żejjed, *buzzwords* bl-Ingliż. Dan ngħiduh għax jekk isir dak prospettat mill-M.A.S. kollox jaqa' f'postu b'mod olistikament progressiv għall-ħaddiema kollha f'Malta.

2. IT-TIENI PRINĊIPJU: **PROTEZZJONI TAD-DRITTIJIET TAL-ĦADDIEMA U TITJIB TAL-KUNDIZZJONI TAX-XOGĦOL**

   Il-M.A.S. jaqbel ma' dan il-prinċipju u jinnota b'interess li (i) qiegħed jiġi sostnut li ħaddiema barranin bla kapaċitajiet partikolari għandhom jiġu limitati għal dak li assolutament neċessarju. Id-domanda li għandha ssir però, xi tfisser għall-Gvern assolument neċessarju (*"absolutely necessary"*)? (ii) Qiegħed jiġi rikonoxxut il-fatt li ċertu immigrazzjoni ta' ħaddiema barranin qiegħda twassal għal kompetizzjoni inġusta mal-ħaddiema Maltin fil-pagi u l-kundizzjonijiet tax-xogħol. Il-M.A.S. jilqa' b'sodisfazzjon dan ir-rikonoxximent, iżda jgħaqdu ma' dak li sostna dwar Malta fl-UE u x-xogħol f'4.IV hawn fuq.

3. IT-TIELET PRINĊIPJU: **ALLINJAMENT TAL-IMMIGRAZZJONI TAL-ĦADDIEMA BARRANIN MAL-ĦTIJIĠIET TAS-SUQ TAX-XOGĦOL**

   Il-M.A.S. jaqbel tendenzjalment ma' dan il-prinċipju, però jirriserva għax mill-kliem (maqbul) wieħed irid jara l-fatti, ir-riżultati u l-proposti konkreti għall-applikazzjoni ta' dan il-prinċipju.

4. IR-RABA' PRINĊIPJU: **IMMIGRAZZJONI TAL-ĦADDIEMA BARRANIN IBBAŻATA FUQ IL-KAPAĊITAJIET TAL-ĦADDIEMA**

Il-M.A.S. jaqbel tendenzjalment ma' dan il-prinċipju, però jirriserva għax mill-kliem (maqbul) wieħed irid jara l-fatti, ir-riżultati u l-proposti konkreti għall-applikazzjoni ta' dan il-prinċipju.

IR-RAKKOMANDAZZJONIJIET

Fir-rapport il-Gvern ressaq 32 rakkomandazzjoni. Bħala sommarju, jingħad li l-M.A.S. jaqbel, iqis tajbin jew ma jopponix 29 rakkomandazzjoni. Minn dawk id-29 hemm uħud minnhom li l-M.A.S. jesprimi riservi, jew kontrorakkomandazzjonijiet tiegħu. Dan kif ġej hawn taħt.

Recommendation 1 Minimum termination rates allowed prior to application

Rakkomandazzjoni tajba, wieħed jawspika li però tiġi żviluppata progressivament fis-sens li l-perċentwali jiżdiedu u l-ingaġġ ta' impjegati minn pajjiżi terzi jkun aktar diffiċli. Dan jeħtieġ adattament ekonomiku gradwali.

Recommendation 2 Redundancies

Rakkomandazzjoni tajba, però sorprendenti sa ċertu punt.

Il-M.A.S. jistaqsi jekk dan hux diġà meħtieġ mil-liġi: Cioè li jekk tkeċċi (jew ejja ngħidu tibgħat 'l hemm) għal raġuni ta' nuqqas ta' xogħol, mela allura l-prinċipal ikun obbligat jerġa' joffri lura x-xogħol lil ħaddiem hekk terminat meta jerġa' jkun hemm dak ix-xogħol?

Kif ukoll, relatat ma' dan bħala kontroproposta jew kjarifika tal-proposta governattiva: **Jekk qed ngħidu għas-sitwazzjoni li fiha dak li ġie mkeċċi mill-prinċipal telaq mill-pajjiż, u allura l-prinċipal jiġi projbit milli jimpjega barrani floku, allura hekk tajjeb ħafna. Però, jekk mhux hekk, hawnhekk jista' jkollna bieb beraħ għall-abbuż mill-prinċipali.**

Recommendation 3 Renewal period up from one to two years

Xejn kuntrarju. Jiġi suġġerit biss evitar ta' *buzzwords* bħal *"integration"*, speċjalment meta assoġġettati għal entitajiet ideoloġikament diskutibbli li għal M.A.S. ġieli ssibhom imexxu aġenda kontra l-missjoni tiegħu.

Recommendation 4 Higher fees for first-time permits, lower fees for renewals

Rakkomandazzjoni tajba, però r-rata għall-applikazzjoni għandha tiżdied b'aktar, biex isservi ta' deterrent ġenwin sabiex il-prinċipali verament jaraw is-suq Malti u tal-UE tax-xogħol għal dak li jgħidu li għandhom bżonn. Inkella, bir-rispett kollu, se niġu f'sitwazzjoni li hija dik li qegħdin fiha jekk il-prinċipali ma jiġux imbuttati biex itejbu sostanzjalment il-kundizzjonijiet tax-xogħol. Il-Gvern jiftaħar b'ingaġġ sħiħ (*"full employment"*), u qisu ma jarax li b'dak offert fis-suq tax-xogħol f'Malta ftit li xejn se jiċċaqalqu ħaddiema mill-UE għalih, u aktar u aktar meta tqis il-kundizzjonijiet tal-għixien f'Malta inklużi spejjeż għall-prodotti alimentari, servizzi essenzjali u kirjiet residenzjali.

Recommendation 5 Enhancing direct access to TCN recruitment

Rakkomandazzjoni ġeneralment tajba, però b'kontroproposta l-M.A.S. isostni li għandna nkunu aktar radikali. Dawn l-affarijiet għandhom ikunu ġestiti direttament mill-Istat u b'diskrezzjoni totali tal-Istat. Għandna naqtgħu dan il-profitt dirett mid-dħul tal-barranin f'Malta.

Recommendation 6 Desk-investigations and possible disqualifications

Rakkomandazzjoni tajba ħafna, però l-M.A.S. jgħaqqadha mal-kontroproposta għar-rakkomandazzjoni 5.

Recommendation 7 Consistent compliance with existing LMNT policies

Rakkomandazzjoni tajba ħafna, il-M.A.S. jawgura u jinsisti għall-implimentazzjoni effiċjenti tagħha.

Recommendation 8 Salary Payment method for newly engaged TCNs

Rakkomandazzjoni tajba ħafna fiċ-ċirkostanzi.

Recommendation 9 Extension of grace period for TCNs whose employment has been terminated

Rakkomandazzjoni maqbula.

Recommendation 10 Amendment to restrict single permit applications for non-work visa holders

Rakkomandazzjoni tajba ħafna.

Recommendation 11 Interim permits for TCNs from visa waiver countries

Xejn opponibbli.

Recommendation 12 Partners and families

Mhux opposta.

Recommendation 13 Establishing a high-risk country list for employment applications

Tajba ħafna.

Recommendation 14 A study on skilled-occupation salaries

Tajba ħafna.

Recommendation 15 Victims of human trafficking

Tajba ħafna.

Recommendation 16 Strengthening the vacancy requirement

Rakkomandazzjoni tajba ħafna, madanakollu ma nistgħux nippretendu li japplikaw minn ħafna Stati Membri tal-UE meta l-kundizzjonijiet tax-xogħol, soċjali, ekonomiċi u ambjentali huma li huma biex barrani mill-UE jiġi jaħdem Malta. Jiġifieri, li jiġi mfittex impjegat mill-UE tajjeb, anke jekk milli wieħed jifhem dan biss jekk ikun qiegħed japplika diġà Malta jew japplika tramite l-EURES.

Recommendation 17 Suitability check

Xejn opponibbli, però din tixhed il-bżonn ta' bidla radikali fit-tul. Il-premessa tidher li hija li ma ngħaddux mingħajr ħaddiema barranin, iżda l-objettiv finali huwa riadattament biex dan ma jibqax hekk. Din il-politika waħedha ma tistax issolvi l-problemi fondamentali.

Recommendation 18 Workforce application limits

Sinċerament il-M.A.S. iqis li din tħalli t-triq miftuħa għal aktar tkabbir bl-importazzjoni ta' ħaddiema barranin.

Il-verità li ħafna impriżi ma jeżistux mingħajr ħaddiema barranin (fis-sens minn pajjiżi terzi barra l-UE) u spiss dawn mhux bżonnjużi għal ekonomija sostenibbli Maltija. Il-M.A.S. jaf li din taf tkun idea li mhix popolari fiċ-ċirkostanzi ekonomiċi relattivament tajbin li għaddejjin minnhom, però **hemm bżonn ripensament tal-politika ekonomika b'pedamenti verament nazzjonali. L-idea li tista' tinnegozja esklussivament bl-importazzjoni ta' ħaddiema barranin minn pajjiżi terzi għandha tiġi opposta, rifjutata u politikament imwaqqfa. Il-bqija ħa nraqqu l-pannu bil-qargħa ħamra u fis-sustanza se nkomplu fit-triq li konna, però se nagħmlu miżuri li jservu biss ta' bsaten fir-rota tal-isfruttar insostenibbli tal-ħaddiema barranin, liema rota se titħalla tibqa' ddur kif inhi. Dan Il-karru 'qas għandu jitlaq. Ma ninsewx li qed nitkellmu dwar barranin, ta' barra mill-UE. Li dawn kienu mill-UE storja oħra, fost l-oħrajn għal raġunijiet li tajna aktar 'il fuq.**

Recommendation 19 Newly-registered businesses

Tajba ħafna.

Recommendation 20 First employment

Il-M.A.S. iqis li din il-proposta bħala bidu hija tajba, però l-perċentwali huma baxxi u liberali wisq. Qegħdin nitkellmu għan-negozji kollha, u għall-Gvern **<u>kollha jista' jkollhom maġġoranzi ta' ħaddiema minn pajjiżi terzi</u>. Dan mhux aċċettabbli, il-valuri għandhom jogħlew, apparti dan dil-miżura bħal oħrajn diġà qiegħda tanticipa għal eċċezzjonijiet għaliha u dwar dan il-M.A.S. jesprimi xettiċiżmu għalissa.** Wieħed irid jara eventwalment il-proposti konkreti kif kristallizati. **Bil-valuri diġà mhux tajbin, l-eċċezzjonijiet m'għandhomx ikunu permessi salv jekk approvati fl-ogħla livelli politiċi għall-interess nazzjonali u mhux għall-interess ta' xi negozju.**

Recommendation 21 Minimum number of MT/EU nationals prior to application for TCNs

Il-M.A.S. jesprimi l-istess ħsieb dwar dak espress għar-rakkomandazzjoni 20. Il-livelli huma estremament baxxi meta taħdimhom. Il-perċentwali ta' 80% ħaddiema barranin f'impriża biex jiskatta skrutinju ogħla hija perċentwali għolja wisq, il-M.A.S. isostni li għandna nibdew minn 50% u nnaqsuha progressivament. F'impriżi b'numru tajjeb u għoli ta' impjegati, ċikka biss għandhom ikunu Maltin skond il-Gvern. Dan m'għandux ikun, speċjalment f'Malta sovrapopolata.

Recommendation 22 Renewal verification

Tajba ħafna.

Recommendation 23 Assessment of shortages and surpluses with the possibility of introducing quotas or moratoriums on surplus occupations

Tajba ħafna.

Recommendation 24 Skilled-occupation list

Tajba ħafna.

Recommendation 25 Reviewing the salary benchmarks for the KEI and SEI

Tajjeb ħafna, però wieħed għandu jqis li dawn jiżdiedu wkoll progressivament maż-żmien.

Recommendation 26 Integration courses prior to arrival in Malta

Il-M.A.S. jopponi għal din ir-rakkomandazzjoni. M'hemmx bżonn integrazzjoni għal dawn il-migranti ekonomiċi, u sinċerament l-għan għandu jkun li jkunu temporanji u mhux permanenti anke jekk ikunu f'Malta għal għadd ta' snin. Onestament dawn mhux rakkomandazzjonijiet soċjoekonomiċi mill-Gvern, tax-xogħol, iżda proposti ideoloġiċi li jduru madwar direttorat li Malta m'għandiex bżonnu, apparti li dal-proposti piż żejjed fuq il-finanzi pubbliċi. Apparti dak, ħafna migranti ekonomiċi huma diġà ben integrati f'soċjetà li fiha tispiċċa titkellem bl-Ingliż ma' kull kantuniera, bil-Gvern joħroġ proposta politika u 'qas jgħaddiha lill-poplu bil-Malti, u aktar. Huwa l-Malti li se jispiċċa diżintegrat f'artu, fejn mank jista' jinqeda bil-Malti f'artu stess.

Recommendation 27 Upskilling and integrating the foreign workforce

Bħal rakkomandazzjoni 26.

Recommendation 28 Lowering fees for occupations within the health and care of persons with disability and the elderly

Maqbula.

Recommendation 29 Skills card expansion

Maqbula.

Recommendation 30 Align labour migration policy to the national skills strategy

Maqbula.

Recommendation 31 Strategic Partnerships

Maqbula.

Recommendation 32 Register of exemplary employers – longer renewal periods

Maqbula.

Bl-approvazzjoni tal-Kumitat Nazzjonali, u f'isem il-Moviment Azzjoni Soċjali:

avv. Edric Micallef Figallo

President – Moviment Azzjoni Soċjali

president@mas-malta.eu